

Høgskolen i Telemark

Fakultet for allmennvitenskapelige fag

**EKSAMEN
I
6012 DRIFTSREGNSKAP OG BUDSJETTERING
19.12.2013**

Tid:	4 timer
Målform:	Bokmål
Sidetall:	3 sider med oppgavetekst
Hjelpemiddel:	Kalkulator
Merknader:	Vekting er gitt ved starten av hver oppgave
Vedlegg:	Hjelpearke med oppstillinger/skjema

Sensuren finner du på StudentWeb.

BOKMÅL

Oppgave 1 (vekt 35 %)

Du skal nå utarbeide et månedsfordelt likviditetsbudsjett for de fire første måneder av 2014. Du kan se bort fra offentlige avgifter som mva, arbeidsgiveravgift og selskapskatt.

Budsjetterte salgsinntekter er som følger: (1000 kroner)

	Nov 13	Des 13	Jan 14	Febr 14	Mars 14	April 14
Salg	1200	1400	900	1100	1300	1200

30 % av salget skjer mot kontant betaling. Resten skjer på kreditt, og kundekredittida er på 1 måned.

Bedriftens innkjøpsbudsjett er: (1000 kroner)

	Nov 13	Des 13	Jan 14	Febr 14	Mars 14	April 14
Kjøp	600	300	600	300	600	300

Alt innkjøp skjer på kreditt, og leverandørkreditt-tida er på 2 måneder.

I tillegg til salgsinntekter, har bedriften også en månedlig leieinntekt på kr. 40.000. Innbetaling skjer samme måned som inntekten oppstår. I tillegg skal bedriften avhende et driftsmiddel, og regner med å selge dette for kr. 100.000 som forventes innbetalt i mars 14.

Fra lønningskontoret har du fått tilgang til følgende utbetalingsbudsjett for lønnsrelaterte utbetalinger: (1000 kroner)

	Jan 14	Febr 14	Mars 14	April 14
Lønnsutbetalinger	250	270	250	300

- Bedriften har planlagt et låneopptak på kr. 300.000 som blir utbetalt i løpet av februar 14. Dette lånet er et annuitetslån med rente- og avdragsbetaling på kr. 6000 hver måned fra og med mars 2014. Renter og avdrag på allerede eksisterende lån skal betales i hhv. januar og mars 2014 med kr. 70.000 begge ganger.
- Utbetalinger knyttet til andre variable kostnader er beregnet å utgjøre 30 % av lønnsutbetalingen hver måned.
- Utbetalinger til faste kostnader utgjør 80.000 kroner per måned i hele den aktuelle perioden.
- Det skal investeres for kr. 800.000 i januar og 300.000 i mars.
- Videre skal det utbetales utbytte på kr. 80.000 i mars.
- Kassekredittlimit er 2.000.000 kroner. Ved inngangen til 2014 er trukket beløp på kassekreditten kr. 800.000.

Sett opp likviditetsbudsjettet og vis kassekredittens utvikling fra måned til måned. All likviditetsendring avregnes mot saldo på kassekreditten (som kan være både positiv og negativ). Du kan se bort fra rente/provisjon på kassekreditten. Kommenter bedriftens likviditetssituasjon.

(Se neste side for flere oppgaver!)

Oppgave 2 (vekt 35%)

En bedrift tilvirker et produkt X, og benytter et standardkostregnskap etter bidragsmetoden. I februar måned ble det solgt i alt 10.000 enheter av X til en pris på 190 kroner per enhet. Det var ingen beholdning av varer i arbeid ved inngangen til februar. Det ble igangsatt arbeid på 9.500 enheter i februar, hvorav 500 var ufullførte ved utløpet av måneden slik at de ble registrert som varer i arbeid. Videre var det 3.000 og 2.000 enheter på ferdigvarelageret var IB (inngående beholdning) februar på 3.000 enheter og UB (utgående beholdning) februar på 2.000 enheter.

Bedriften fokuserer særlig på kostnader knyttet til direkte material og direkte lønn. Øvrige variable tilvirkningskostnader er slått sammen til en enkelt standardsats. Du får følgende opplysninger om bedriftens standardsatser per ferdigprodusert vare:

Direkte material	Standard mengde (M_S): 2 kg	Standard pris (P_S): 30 kr/kg
Direkte lønn	Standard tid (T_S): 0,2 timer	Standard lønnsats (L_S): 400 kr/time
Indirekte var. tilv. kostnader	Ford.grunnl: standard tid (T_S)	Standard kostnadssats (K_S): 50 kr/time

For enheter av varer i arbeid antas alle direkte materialkostnader å ha påløpt, mens halvparten av direkte lønn og indirekte variable tilvirkningskostnader ennå ikke har blitt inkludert.

- Sett opp standardkalkylen (variable tilvirkningskostnader) for en fullført enhet og en enhet varer i arbeid av produkt X.
- Beregn standard mengde (M_S) og standard tid (T_S) for periodens (februar måneds) produksjon.

Vi har følgende øvrige opplysninger angående det som har skjedd i februar måned:

- Avvik for direkte material var ufordelaktig og utgjorde 4.000 kroner.
  - Virkelig direkte lønn var 760.000 kroner.
  - Virkelige indirekte variable tilvirkningskostnader var 90.000.
  - Standard variable salgs- og administrasjonskostnader utgjør 10 % av tilvirkningsmerkost solgte varer.
  - Det var en fordelaktig dekningsdifferanse på 10.000 kroner for variable salgs- og administrasjonskostnader
  - Budsjetterte faste kostnader var på kr. 220.000, og det var ingen avvik for disse kostnadene.
- Fullfør driftsregnskapet for februar måned. Du kan ha bruk for vedlagt ark som prinsippskisse, men selve innføringen skal foregå på vanlig papir.
- Tilleggsopplysning: Virkelig produksjonstid i februar var på 1880 timer.
- Foreta avviksanalyse for direkte lønnskostnader for februar måned. (Se vedlagt skisse for oppstilling for avviksanalyse)

(Se neste side for oppgavene 3 og 4!)

Oppgave 3 (15 %)

Scanspeak AS har lenge produsert en meget god diskant høyttaler som selges til en rekke andre produsenter av Hi-Fi-utstyr. Scanspeaks kostnadskalkyle for en enhet av denne diskant høyttaleren er som følger:

Salgspris per enhet	kr	840
Variable kostnader per enhet	kr	588
Faste kostnader per enhet	kr	112
(Årlig kapasitet i antall enheter)		25 000 stk)

Scanspeak har nettopp etablert en egen Hi-Fi-divisjon som også planlegger å benytte nevnte diskant høyttaler. Den nye divisjonen trenger 5 000 enheter årlig, og for å sjekke markedet og for å ha et forhandlingskort internt, har den nye divisjonssjefen mottatt et tilbud fra en annen produsent på kr 840 per enhet minus en kvantumsrabatt på 5 %.

- a) Anta at Scanspeak AS har 20 % ledig kapasitet i produksjonen av diskant høyttaleren og at den nye divisjonen står helt fritt til hvem den kan kjøpe fra. Hvilken internpris vil du anbefale og hvorfor?
- b) Anta at Scanspeak AS nå har 100 % kapasitetsutnyttelse og at alt som kan produseres av diskant høyttaleren kan selges på det eksterne marked. Hvilken internpris vil du nå anbefale og hvorfor?
- c) Samme opplysninger som b) gjelder, men følgende tilleggsmoment: I de variable kostnadene vist i kalkylen i starten av oppgaven, ligger frakt på 50 kroner per enhet inne i de variable kostnadene. Ved leveranse internt til egen Hi-Fi divisjon, vil denne transportkostnaden bortfalle. Hvilken internpris vil du nå anbefale og hvorfor?

Oppgave 4 (15 %)

Besvar følgende spørsmål/problemstillinger (kort og konsist):

- a) Forklar hva «balansert målstyring» dreier seg om.
- b) Hva er hovedskillene mellom et ordinært standardkostregnskap og et ABC-basert driftsregnskap?
- c) Forklar hvordan en bedrift kan gå fram for å analysere om en nedleggelse av en avdeling (f.eks. et utsalgssted/butikk) er lønnsom eller ulønnsom.

**Vedlegg. Aktuelle skjema for hjelp til å huske begreper/oppstilling.
Ingen innføring på dette ark.**

Standardkostregnskap etter bidragsmetoden.

SALG	Antall	kr	Kr	kr	Kr
Direkte materialer					
Direkte lønn (Avd X)					
Direkte lønn (Avd Y)					
Indirekte variable (Avd. X)	Sum avvik direkte kostnader:				
(Avd. Y)					
Periodens tilvirkningsmerkost					
Beholdningsendringer varer i arbeid					
Tilvirkningsmerkost ferdigvarer					
Beholdningsendringer ferdigvarer					
Tilvirkningsmerkost solgte varer					
Indirekte variable s&a kostnader					
SALGSMERKOST					
Sum dekningsdifferanser					
KALKULERT DB					
Sum avvik direkte kostnader					
Sum dekningsdifferanser					
VIRKELIG DEKNINGSBIDRAG					
Faste kostnader (avd. X)					AVVIK FK
Faste kostnader (avd. Y)					
Faste kostnader (avd. Z)					
Sum budsjettavvik faste kostn.					
PRODUKSJONSRESULTAT					

Huskeliste for avvikstyper (til hjelp for hukommelsen)

Lønn:

(1) Standard

(2) For avviksanalysen

(3)

Virkelig

Std. timer × Std.lønnsats

Virk. timer × Std.lønnsats

(1) – (2) = Produktivitetsavvik
(Tidsavvik)

(2) – (3) = Lønnsatsavvik

(1) – (3) = Totalavvik (Lønnsavvik)